

T.C.
DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI
MUSHAFLARI İNCELEME VE KIRAAT KURULU BAŞKANLIĞI

TECVİD ÇALIŞTAYI

04/09 KASIM 2015

KASTAMONU

KONU

Sıfat-ı Huruf

HAZIRLAYAN VE SUNAN

Osman EGİN

İstanbul Haseki Abdurrahman Gürses
Eğitim Merkezi Müdürü

KUR'AN TİLAVETİNDE SIFAT-I HURUF

Sıfat kelimesi [وصف] fiilinin mastar veya isim halidir. Bu şekildeki mîsal fiillerin yapısı gereği vav harfi hazfedilerek sonuna müenneslik tâsî getirilmiştir.

Kelimenin kökü süsledi [حَلًّا] anlamına gelmektedir. Buna göre sıfat [صفة] kelimesi ise sözlüklerde süs [حلية] kelimesi ile izah edilir. (Bkz. *İbn Manzur, Lisânü'l-Arab, Beyrut, 9/356; Ezheri, Tehzibü'l-Luğa, 12/247 vd.*)

Süsün bir varlıktaki işlevi dikkate alındığında sıfat kelimesinin sözlük anlamı "**bir varlığın tanınmasını, ayırt edilmesini, belirgin ve güzel kılınmasını sağlayan hal veya nitelik**" olarak ifade edilebilir.

Harflerin sıfatlarını bilmek, Kuran tilavetini tabii ve fitri bir usulle kolayca ve güzelce okutulmasına ve okunmasına katkı sağlar. Öğretici konuyla ilgili "doğru bilgi, doğru yöntem ve doğru uygulamayı mutlaka göz önünde bulundurmalıdır.

Harflerin sıfatlarını kavramada şu hususlara özellikle dikkat etmek gerekir:

- ✓ **Sıfatları Anlamlandırma:** Sıfatları anlatan kavramların uygulamadaki karşılığı, lugat ve istilâh anlamları arasında doğru ilişki kurarak belirlenmelidir.
- ✓ **Sıfatların Miktarı:** Harflerde ortak olarak bulunan sıfatlar, her harfte aynı oranda olmayabilir.
- ✓ **Aktiflik ve Pasiflik:** Bir sıfat harfin her konumunda aktif olmaz. Örneğin kalkale sıfatı harfin sâkin halinde aktif iken, harekeli konumunda pasiftir.
- ✓

Bu açıklamalardan sonra sıfatları iki başlık altında inceleyebiliriz¹:

4.1. Lâzımî Sıfatlar: Harfin zâtı ile kâim olan ve harften ayrılmayan sıfatlardır. Ancak yukarıda da ifade ettiğimiz gibi bir sıfatın lâzımî olması, bu sıfatın harfin her konumunda aktif olacağı anlamına gelmez.

a) Cehr [جهر]

Nefesle ilgili bir sıfattır. Lugatte "**açıklık, ortaya çıkma**"; istilâhta ise "**nefesin akıtılmamasıdır**". Sesin konumunu gösteren bir sıfatla beraber bulunmadıkça, harfin telaffuzunda tek başına bir anlam ifade etmez.

Cehr sıfatına sahip harfler şunlardır:

ظَلُّ قَوْ رَيْضٍ إِذْغَرَّا جُنْدٌ مُطِيعٌ

¹ Sıfatlar bahsi ile ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. Safvet Mahmud Sâlim, Fethu Rabbi'l-Beriyye, s. 61 – 76; Abdulfettah el-Mirsafi, el-Muhtasaru'l-Vâfi, s. 141 – 154; Mehdi Muhammed Harrazi, Buğyetü'l-Mürîd, s. 269 – 294; Ğânim Kaddûri el-Hamed, ed-Dirâsâtü's-Savtiyye, s. 196 – 284.

ط	ض	ز	ر	ذ	د	ج	ب	ا
ظ	ع	غ	ق	ل	م	ن	و	ى

b) Hems [همس]

Nefesle ilgili bir sıfattır. Lugatte “*Gizlilik, kapalılık*”, ıstılahta ise “*nefesin akıtılmasıdır*”. Harfin telaffuzunda tek başına bir anlam ifade etmez.

Hems sıfatına sahip harfler şunlardır:

فَحْتَهُ شَخْصٌ سَكَّتْ

ت	ث	ح	خ	س	ش	ص	ف	ك	ه
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

Yukarıdaki tablolarda da görüldüğü gibi Arap alfabesinde yer alan 28 harften 18’i *cehr*; 10’u ise *hems* sıfatına sahiptir. **Cehr ve Hems zıt sıfatlardır.** Yani hems sıfatının bulunduğu harfte cehr; *cehr* sıfatının bulunduğu harfte ise hems bulunmaz.

c) Şiddet [شدة]

Sesin konumuyla ilgili bir sıfattır. Lugatte “*kuvvet*”, ıstılahta ise “*Harfin telaffuzu esnasında sesi hapsetmek*” anlamındadır. Bu sıfatın şiddet kelimesi ile ifade edilmesi, dil - mahreç ilişkisinin kuvvetli olması sebebiyledir. Dolayısıyla bu kavramdan şiddet harflerinin sert bir tavırla okunacağı anlaşılmamalıdır.

Şiddet harfleri şunlardır:

أَجْدُ قَطِرٍ بَكْتُ

ا	ب	ت	ج	د	ط	ق	ك
---	---	---	---	---	---	---	---

d) Beyniyye [بينية]

Sesle ilgili bir sıfattır. Tavassut (توسط) olarak da isimlendirilir. Lugatte “denge”, istilahta “sesin az akması” anlamına gelir.

Harfleri şunlardır:

لِنْ عُمُرٍ

ن	م	ل	ع	ر
---	---	---	---	---

e) Rihvet [رخوة]

Sesle ilgili bir sıfattır. Lugatte “Yumuşaklık, gevşeklik”, istilahta ise “sesin akıtılması” anlamındadır. Bu özellik mahreç ve dil temasının zayıf olması nedeniyle rihvet kelimesi ile ifade edilmiştir.

Rihvet harfleri şunlardır:

خَسَّ حَظًّا شَصَّ هَرًّا وَضَعَتْ يَأْفِدُ

ص	ش	س	ز	ذ	خ	ح	ث
	ى	و	ه	ف	غ	ظ	ض

Yukarıdaki üç tabloda görüldüğü üzere Kur’an alfabesinde yer alan 28 harften 8 tanesi **şiddet**, 5 tanesi **beyniyye**, 15 tanesi ise **rihvet** sıfatına sahiptir. Bu sıfatlar zıt karakterlerdir. Yani şiddetin bulunduğu harfte **rihvet** - **beyniyye**; rihvetin bulunduğu harfte **şiddet** - **beyniyye**; beyniyyenin bulunduğu harfte ise **şiddet** - **rihvet** bulunmaz.

Buraya kadar anlatılan 5 sıfattan **cehr ve hems nefesin** durumunu; **şiddet** , **beyniyye**, **rihvet** ise **sesin** durumunu ifade eder. Bir harfte sesin ve nefesin konumunu belirten sıfatlardan ancak birer tanesi bulunabilir. Ses ve nefesin konumunu belirten sıfatlar kendi aralarında bir terkip oluştururlar. Aşağıda bu terkiplere örnek olacak âyetler yer almaktadır.

Uygulama

Açıklamaları dikkate alarak aşağıdaki örnekler üzerinde meşk çalışması yapınız.

<p>✓ Rihvet-i Mehmûse Rihvet + Hems = Ses ve nefes akar. Ortak Harfler: ث - ح - خ - س - ش - ص - ف - ه</p>
--

Zümer, 32	مَثْوَىٰ لِلْكَافِرِينَ
Maide, 92	وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَاحْذَرُوا
Gâf, 10	وَالنَّخْلَ بِاسِيقَاتٍ
İnşirah, 5-6	يُوسُوسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ
Nur, 8	عَنْهَا الْعَذَابُ أَنْ تَشْهَدَ
Tûr, 16	إِضْلُوهَا فَاصْبِرُوا أَوْ لَا تَصْبِرُوا
Nur, 11	لِنَّ الَّذِينَ جَاءُوا بِالْإِفْكِ عُصْبَةٌ
Fatiha, 6	إِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ

<p>✓ Rihvet-i Mechûre Rihvet + Cehr = Ses akar – nefes akmaz. Ortak Harfler: ذ - ز - ض - ظ - غ - و - ى</p>

Mücadele, 13	فَإِذْ لَمْ تَفْعَلُوا
Nur, 6	يَزْمُونَ أَرْوَاجَهُمْ

Nur, 10	وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ
Zümer, 32	فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَذَبَ
Necm, 16	إِذْ يَغْشَى السِّدْرَةَ مَا يَغْشَى
Kasas, 4	لَنْ فِرْعَوْنَ عَلَا فِي الْأَرْضِ
Hucurat, 1	لَا تُقَدِّمُوا بَيْنَ يَدَيْ اللَّهِ

<p>✓ Şiddet-i Mehmûse Şiddet + Hems = Ses akmaz – nefes akar. Ortak Harfler: ت - ك</p>	
---	--

Kasas, 3	تَلُّوا عَلَيْكَ مِنْ بَنِي مُوسَى
Nur, 11	مِنْهُمْ مَا اكْتَسَبَ مِنَ الْإِثْمِ

<p>✓ Şiddet-i Mechûre Şiddet + Cehr = Ses ve nefes akmaz Ortak Harfler: أ - ب - ج - د - ط - ق</p>	
--	--

Âi-i İmran, 151	وَبَشِّرِ الظَّالِمِينَ
Şûrâ, 3	وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ
Gâf, 3	ذَلِكَ رَجَعٌ بَعِيدٌ

Bakara, 23	وَادْعُوا شُهَدَاءَكُمْ
Rahmân, 8	أَلَّا تَطْغَوْا فِي الْمِيزَانِ
A'raf, 86	وَلَا تَقْعُدُوا بِكُلِّ صِرَاطٍ

✓ **Beyniyye-i Mechûre**
 Beyniyye + Cehr =Nefes akmaz-Ses az akar.
 Ortak Harfler: ر - ع - ل - م - ن

Nisa, 43	وَأَنْ كُنْتُمْ مَرْضَىٰ أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ
Nisa, 34	أَطَعْتُمْ فَلَا تَبْغُوا عَلَيْهِنَّ سَبِيلًا
Nisa, 24	وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ النِّسَاءِ
Gâf, 5	فَهُمْ فِي أَمْرٍ مَّرِيجٍ
Nisa , 25	ذَلِكَ لِمَنْ خَشِيَ الْعَنَتَ مِنْكُمْ

e) İstifâl [استفال]

Bulunduğu harfin *ince sesli* olduğunu ifade eder. Lugatte “*indirmek*”, istilahta ise “*harfin telaffuzu esnasında dilin ağız boşluğunda tabii halde bulunması*” anlamındadır.

İstifâl harfleri 21 tanedir ve şunlardır:

أُنْشِرَ حَدِيثَ عِلْمِكَ سَوْفَ يُجَهَّزُ بِدَا

ز	ر	ذ	د	ح	ج	ث	ت	ب	ا
و	ه	ن	م	ل	ك	ف	ع	ش	س

f) İsti'la [استعلاء]

Bulduğu harfin *her konumda kalın sesli* olduğunu ifade eder. Lugatte “*yükseklik, üstünlük*”, ıstılahta ise “*harfin telaffuzunda dilin tabii olarak üst damağa yükselmesi*” anlamına gelir.

İsti'la harfleri 7 tanedir ve şunlardır:

خُصَّ ضَغْطِ قِظْ

ق	غ	ظ	ط	ض	ص	خ
---	---	---	---	---	---	---

g) İtbâk [اطباق]

Lugatte “*yapıştırmak, birleştirmek*”, ıstılahta ise “*dilin üst ön yüzeyinin üst damağa teması*” anlamına gelir. Bu sıfatın bulunduğu harfler tok sesle kalın okunur. Bu kalınlık isti'la sıfatının kalınlığından *daha kuvvetlidir*. Harfleri şunlardır:

ظ	ط	ض	ص
---	---	---	---

Aşağıdaki ayetlerde yer alan itbâk harflerini, itbâk ve isti'la harflerinin seslendirmedeki farklılıklarına dikkat ederek güzel bir sesle okuyunuz.

Hucurat, 9 – 10	<p>وَإِنْ طَائِفَتَانِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ اقْتَتَلُوا فَأَصْلِحُوا بَيْنَهُمَا فَإِنْ بَغَتْ إِحْدَاهُمَا عَلَى الْأُخْرَى فَقَاتِلُوا الَّتِي تَبْغِي حَتَّى تَفِيءَ إِلَى أَمْرِ اللَّهِ فَإِنْ فَاءَتْ فَأَصْلِحُوا بَيْنَهُمَا بِالْعَدْلِ وَأَقْسِطُوا إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ﴿٩﴾</p> <p>إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلِحُوا بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿١٠﴾</p>
-----------------	--

h) Infitah [انفتاح]

Lugatte “açılmak, ayrışmak”; istilahta ise “*harfin telaffuzu esnasında sesin rahatça çıkması için dil ile üst damak arasında açıklık meydana getirmektir*”, yani dilin üst damağa yükseltilmemesidir.

Harfleri şunlardır:

مَنْ أَخَذَ وَجَدَ سَعَةً فَرَّكَ حَقُّ لَهُ شُرْبُ عَيْثٍ

د	خ	ح	ج	ث	ت	ب	ا
ف	غ	ع	ش	س	ز	ر	ذ
ى	و	ه	ن	م	ل	ك	ق

ı) İzlak [اذلاق]

Lugatte “akıcılık ve kolaylık” demektir. İstilahta ise “*kolayca telaffuz edilen dil ucu ve dudak harflerini*” ifade eder. İzlak harfleri, dört veya daha fazla harften oluşan Arapça kelimelerde mutlaka bulunarak, kelimenin kolayca telaffuz edilmesini sağlar.

Harfleri şunlardır:

فَرَّ مِنْ لَيْتٍ

ن	م	ل	ف	ر	ب
---	---	---	---	---	---

i) İsmat [إصمات]

Lugatte “*susturmak, engellemek*” demektir. İstilahta ise “*mahreçlerinin dil ve dudağa uzaklığı sebebiyle, bu harflerin telaffuzunun zor olmasını*” ifade eder. Bu sebeple dört ve daha fazla harfli bir kelime sadece ismat harflerinden oluşamaz. Bu harfler arasında izlak harflerinden biri mutlaka bulunarak kelimenin telaffuzunu kolaylaştırır.

Harfleri şunlardır:

ذ	د	خ	ح	ج	ث	ت	ا
ع	ظ	ط	ض	ص	ش	س	ز
	ى	و	ه	ك	ق	غ	

Yukarıda anlatılan sıfatlar “*zıt karakterli sıfatlardır*”. Dolayısıyla bu on bir sıfattan beşi her harfte mutlaka bulunur.

j) Safir [صفير]

Lugatte “*sesin keskinliği*”, istilahta ise “*sesin akıtılması sebebiyle safir harflerinde meydana gelen zâid sesi*” ifade eder. Rihvet sıfatının aktif olduğu yerde bu ses daha net meydana gelir.

Harfleri şunlardır:

ص	س	ز
---	---	---

Aşağıdaki ayetleri, bu açıklamaları dikkate alarak meşk ediniz.

Nisa, 25	فَإِذَا أَحْصَيْتُمْ فَاِنَّ آتَيْنِ بِفَاحِشَةٍ فَعَلَيْهِنَّ نِصْفُ مَا عَلَى الْمُحْصَنَاتِ مِنَ الْعَذَابِ ذَلِكَ لِمَنْ خَشِيَ الْعَنَتَ مِنْكُمْ وَأَنْ تَصْبِرُوا خَيْرٌ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ
Bakara, 29	هُوَ الَّذِي خَلَقَ لَكُمْ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا ثُمَّ

	<p>اسْتَوَىٰ إِلَى السَّمَاءِ فَسَوَّيْنَهَا سَبْعَ سَمَاوَاتٍ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٢٤٠﴾</p>
Bakara, 240	<p>وَالَّذِينَ يَتُوفَّوْنَ مِنْكُمْ وَيَذُرُونَ أَزْوَاجًا وَصِيَّةً لِأَزْوَاجِهِمْ مَتَاعًا إِلَى الْحَوْلِ غَيْرَ إِخْرَاجٍ ﴿٢٤١﴾</p>

k) Kalkale [قلقلة]

Lugatte “titremek”; istilahta ise “*harfin sâkin halini telaffuz ederken çıkış yerinin titretilmesi*” anlamına gelir. Bu sıfat, harflerin sâkin halinde aktif, diğer hallerinde ise pasif konumdadır. Ayrıca kelime sonlarında icra edilen kalkale, kelime ortasına göre daha net olmalıdır.

Harfleri şunlardır:

قُطْبُ جَدٍ

ق	ط	د	ج	ب
---	---	---	---	---

l) İnhiraf [إنحراف]

Lugatte “*meyletmek, dönmek*” demektir. İstilahta ise “*Harfin kalınlığına ve inceliğine dilin ucu ile yön verilmesidir*”.

Kur'an tilâvetinde *Lâm ve Râ* harflerinin kalın ve ince okunmaları sebebiyle, bu harflerde dilin konumunun nasıl olması gerektiğini ifade eden bir sıfattır. Aşağıdaki ayetleri bu duruma dikkate ederek güzel bir tavırla meşş ediniz.

Bakara, 17	<p>مَثَلُهُمْ كَمَثَلِ الَّذِينَ اسْتَوْقَدُوا نَارًا فَلَمَّا أَضَاءَتْ مَا حَوْلَهُ ذَهَبَ اللَّهُ بِنُورِهِمْ وَتَرَكَهُمْ فِي ظُلُمَاتٍ لَا يُبْصِرُونَ ﴿١٧﴾</p>
------------	--

Bakara, 60	<p>وَإِذِ اسْتَسْقَىٰ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ فَقُلْنَا اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْحَجَرَ فَانفَجَرَتْ مِنْهُ اثْنَا عَشْرَةَ عَيْنًا قَدْ عَلِمَ كُلُّ أُنَاسٍ مَّشْرِبَهُمْ كَلُوا وَاشْرَبُوا مِنْ رِزْقِ اللَّهِ وَلَا تَعْتُوا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ❖</p>
------------	--

m) Tekrir [تكرير]

Sadece Râ (ر) harfine mahsus bir sıfattır. Lugatte “*tekrarlamak*”, ıstılahta ise “*Dil ucunun üst damakla teması esnasında titremesini*” ifade eder.

Kur’an tilâvetinde Râ harfinin telaffuzunda tekrirden sakınılması gerekir. Râ harfinin şeddeli konumunda tekrar yapmamaya özellikle dikkat edilmelidir. Bu yönüyle tekrar sakınılması gereken bir sıfat olarak nitelenir.

Bu duruma dikkat ederek aşağıdaki ayetleri güzel bir tavırla okuyunuz.

Kamer, 1 – 8	<p>اِقْتَرَبَتِ السَّاعَةُ وَاُنشَقَّ الْقَمَرُ ❖ وَاِنْ يَرَوْا آيَةً يُغْرَضُوا وَيَقُولُوا سِحْرٌ مُّسْتَمِرٌّ ❖ وَكَذَّبُوا وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ وَكُلُّ أَمْرٍ مُّسْتَقَرٌّ ❖ وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مِنَ الْأَنْبَاءِ مَا فِيهِ مُزْدَجَرٌ ❖ حِكْمَةٌ بَالِغَةٌ فَمَا تُغْنِ النُّذُرُ ❖ فَتَوَلَّ عَنْهُمْ يَوْمَ يَدْعُ الدَّاعُ إِلَىٰ شَيْءٍ نُّكْرٍ ❖ خُشْعًا أَبْصَارُهُمْ يَخْرُجُونَ مِنَ الْأَجْدَاثِ كَأَنَّهُمْ جَرَادٌ مُّنتَشِرٌ ❖ مُهْطِعِينَ إِلَى الدَّاعِ يَقُولُ الْكَافِرُونَ هَذَا يَوْمٌ عَسِرٌ ❖</p>
--------------	--

n) Tefeşşî [نفشي]

Sadece Şîn (ش) harfine özgü bir karakterdir. Lugatte “ yayılma, genişleme” anlamındadır. İstilahta ise “Şîn harfinin telaffuzunda nefesin yayılmasını” ifade eder. Tefeşşî, Şîn harfinde bulunan *rihvet* karakterinin doğal sonucu olarak meydana gelen sestir. Dolayısıyla bu sesi yakalamak için ayrıca özel bir çaba sarfedilmez.

Bu açıklamaya dikkat ederek, aşağıdaki örnekleri güzel bir tavırla meşk ediniz.

Âl-i İmran, 26	<p>قُلِ اللَّهُمَّ مَالِكَ الْمُلْكِ تُؤْتِي الْمُلْكَ مَنْ تَشَاءُ وَتَنْزِعُ الْمُلْكَ مِمَّنْ تَشَاءُ وَتُعِزُّ مَنْ تَشَاءُ وَتُذِلُّ مَنْ تَشَاءُ بِيَدِكَ الْخَيْرُ إِنَّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ❖</p>
Kehf, 16 – 17	<p>وَإِذِ اعْتَرَلْتُمُوهُمْ وَمَا يُعْبُدُونَ إِلَّا اللَّهَ فَأَوْا إِلَى الْكَهْفِ يَنْشُرْ لَكُمْ رَبُّكُمْ مِنْ رَحْمَتِهِ وَيَهَيِّئْ لَكُمْ مِنْ أَمْرِكُمْ مِرْفَقًا ❖ وَتَرَى السَّمْسَ إِذَا طَلَعَتْ تَرَاوَرُّ عَنِ كَهْفِهِمْ ذَاتَ الْيَمِينِ وَإِذَا غَرَبَتْ تَقَرَّبُ إِلَيْهِمْ ذَاتَ الشِّمَالِ وَهُمْ فِي فَجْوَةٍ مِنْهُ ذَلِكَ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ مَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِ وَمَنْ يُضِلِلْ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ وَلِيًّا مُرْشِدًا ❖</p>

o) İstîtâle [استطالة]

Sadece Dât (ض) harfine mahsus bir karakterdir. Lugatte “uzamak”, istılahta ise “mahrecin genişliği” demektir. Bazı kaynaklarda sesin uzaması anlamında da kullanılmıştır. Kanaatimize göre bu sıfat, Dât harfin mahrecinin kapladığı geniş alanı vurgulamaktadır.²

Dât harfinin telaffuzuna dikkat ederek aşağıdaki ayetleri güzel bir tavırla meşk ediniz.

Fatiha, 7	صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ ❖
Bakara, 26	لِنَّ اللَّهَ لَا يَسْتَحْيِي أَنْ يَضْرِبَ مَثَلًا مَّا بَعُوضَةً فَمَا فَوْقَهَا ❖
Bakara, 245	مَنْ ذَا الَّذِي يُقْرِضُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا فَيُضَاعِفَهُ لَهُ أَضْعَافًا كَثِيرَةً وَاللَّهُ يَقْبِضُ وَيَبْصِطُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ❖

ö) Ğunne [غنة]

Lugatte “genizden gelen ses”, istılahta ise “genizden gelen tatlı nağme” anlamındadır. Harfleri şunlardır:

ن	م
---	---

Aşağıdaki ayetlerde geçen şeddeli Mîm ve nûn harflerini yukarıdaki açıklama ışığında güzel tavırla meşk ediniz.

Âl-i İmran, 154	ثُمَّ أَنْزَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ بَعْدِ الْغَمِّ أَمَنَةً نَاعَسًا يَغْشَى طَائِفَةً مِنْكُمْ وَطَائِفَةٌ قَدْ أَهَمَّتْهُمْ أَنْفُسُهُمْ
-----------------	---

² İstîtâle sıfatının mahiyeti ve işlevi için bkz. Mahmud el-Mağnîsî, *es-Seyfu'l-Meslûl fî Tashîhi'd-Dâd ve't-Tâ ve'-Râ*, s. 36. vd.

	<p>يُظُنُّونَ بِاللَّهِ غَيْرَ الْحَقِّ ظَنَّ الْجَاهِلِيَّةِ يَقُولُونَ هَلْ لَنَا مِنَ الْأَمْرِ مِنْ شَيْءٍ قُلْ لَنْ الْأَمْرُ كُلُّهُ لِلَّهِ</p>
Cin, 1 – 2	<p>قُلْ أَوْحِيَ إِلَيَّ أَنَّهُ اسْتَمَعَ نَهَرٌ مِنَ الْجِنِّ فَقَالُوا إِنَّا سَمِعْنَا قُرْآنًا عَجَبًا يَهْدِي إِلَى الرُّشْدِ فَآمَنَّا بِهِ وَلَنْ نُشْرِكَ بِرَبِّنَا أَحَدًا</p>

4.2. Ârızî Sıfatlar

Harflerle sürekli birlikte olmayan, kaideler sebebiyle harflerde meydana gelen geçici ve değişken özellikleri ifade eden sıfatlara *ârızî sıfatlar* denir. Bu sıfatlar şunlardır: *îzhar, idğam, iklab, ihfa, Tefhim, Terkik, Med, Kasr, Hareke, Sükun, Sekte*. Sıfatların tamamı aşağıdaki beyitte toplanmıştır:

إِظْهَارٌ إِدْعَامٌ وَقَلْبٌ وَكَذًا
إِخْفَاءٌ وَتَفْخِيمٌ وَرِقٌّ أُخْدَا
وَالْمَدُّ وَالْقَصْرُ مَعَ التَّحْرُكِ
وَإَيْضًا السُّكُونُ وَالسَّكْتُ حُكِّي

Kuranın Tilavetinin öğrenimine, öğretimine ve uygulamasına katkı sağlamak amacıyla bu çalışmayı yapmamızı sağlayan Mushafları İnceleme ve Kıraat Kurulu başkanı muhterem hocam Hafız Osman Şahin'in şahsında, çalışma arkadaşlarına şükranlarımı arz eder, mümtaz heyetinizi hürmetle selamlarım

Osman Egin

İstanbul Haseki Abdurrahman Gürses
Eğitim Merkezi Müdürü